

АЛЕРГИЧНИ КОНЮНКТИВИТИ

д-р Александър
Колчев

Болница Вита,
гр. София

Алергичният конюнктивит е често, но предизвикателно заболяване на очите, изискващо вниманието и експертизата на офталмолозите. Това състояние, характеризиращо се с възпаление на конюнктивата – тънка мембрана, обгръщаща външната повърхност на окото и клепачите, намира корените си в повишения имунен отговор на организма към конкретни алергени. Въпреки че може да бъде познат проблем за широката публика, алергичният конюнктивит има сложни диагностични и терапевтични измерения, изискващи прецизния поглед на офталмолог.

Тригерите зад алергичния конюнктивит покриват широк спектър, вариращ от полени, които предизвикват сезонни оплаквания, до прахови акари, миниатюрни обитатели на прашните ъгли на нашите жилища. За някои хора домашните любимци неволно се превръщат в източник на очен дискомфорт заради алергизиращи протеини, които се намират в пърхота на домашни любимци. Спорите на мухъла, особено в тъмни и влажни помещения, допълнително допринасят за панела от алергични стимуланти. Реакцията на имунната система към тези алергени води до освобождаването на хистамини, цитокини и други възпалителни посредници, задействайки поредица от събития, завършващи със зачервяване, сърбеж, съзене и оток на клепачите и конюнктивата.

АЛЕРГИЧНИЯТ КОНЮНКТИВИТ Е ЧЕСТО СРЕЩАНО ОЧНО СЪСТОЯНИЕ, С РАЗНООБРАЗНА ЕТИОЛОГИЯ, засягаща както медицинските специалисти, така и обществеността. Тази статия предоставя преглед на алергичния конюнктивит, предлагайки ценни насоки за всички здравни работници.

Причините за алергичния конюнктивит включват разнообразие от алергени като полени, прахови акари, козина на домашни любимци и спори от плесен. Връзката между тези алергени и генетичните фактори подчертава сложността на състоянието. Правилната идентификация на конкретните алергени е от съществено значение за персонализирани планове за лечение.

Симптомите на алергичния конюнктивит включват сърбеж на очите, зачервяване, съзене, оток и воднист секрет. Разпознаването на тези симптоми е ключово за диференциална диагностика.

Вариантите за лечение включват стратегии за избягване на алергени, изкуствени сълзи, студени компреси, топикален антихистамин, топикални стабилизатори на мачтовите клетки, орални антихистамини, топикални кортикостероиди и имунотерапия специфична за алергените. Изборът на методи за лечение следва да вземе предвид степента на симптомите и индивидуалните нужди на пациента.

Когато оценяват пациенти с очни симптоми, наподобяващи алергичен конюнктивит, клиницистите трябва да разграничат от вирусен или бактериален конюнктивит, синдром на сухото око и други очни заболявания. Точната диагноза осигурява персонализирано лечение и оптимална грижа за пациента.

В заключение, медицинските специалисти заемат централно място при диагностицирането и управлението на алергичния конюнктивит. Сътрудничеството с алерголози и образованието на пациентите, относно избягването на алергените, са от съществено значение. Въпреки че алергичният конюнктивит често се счита за малко неудобство, то може да се отрази значително на ежедневието на пациентите. Чрез разбиране и активно проследяване медицинските специалисти дават възможност на пациентите да облекчат дискомфорта от това често срещано очно състояние и значително да подобрят качеството си на живот.

Многобройните видове конюнктивити, налагащи разнообразно лечение, също усложняват диагностичния и лечебния процес.

В хода на тази статия ще вникнем в особеностите на алергичния конюнктивит, за да се запознаем с клиничната му картина, с гамата от различни терапевтични възможности и профилактичните стратегии. До края на този обзор ще бъдете по-добре въоръжени, за да се справите с нюансите на това често заболяване в клиничната ви практика и да предложите на пациентите си грижата и насоките, от които се нуждаят.

Етиология на алергичния конюнктивит

Много важно е за всеки медицински работник, който се занимава с очни болести, да вникне в многобройните алергени, предизвикващи очна симптоматика. Както и другите алергични реакции, така и конюнктивита възниква в резултат на имунната система, която е хиперчувствителна към конкретни алергени.

- **Полени:** Смяната на сезоните довежда до нарастване на случаите на алергичен конюнктивит поради полени от дървета, треви и плевели. Оплакванията най-често са сезонно обвързани и отшумяват след края на цъфтежа. Често са свързани и с алергичен ринит.
- **Прахови акари:** Микроскопичните акари, всевъзещи на закрито, излъчват алергенни частици, които могат да се пренесат по въздуха. Оценката на условията за живот на пациента може да помогне с диференциалната диагноза.

- **Пърхот от домашен любимец:**

Алергенни протеини, намерени в косъма, слюнката и урината на домашните любимци, могат да предизвикат алергични реакции. Не всички породи кучета и котки предизвикват алергична реакция. Пуделите примерно са „хипоалергенни“, вероятно защото не излъчват козина и имат по-ниска експресия на алергизиращи протеини в слюнката.

- **Спори от плесен:** Спорите от плесен, разпространени във влажни и тъмни места, могат да са мощни алергени. Здравните специалисти трябва да бъдат внимателни към околните фактори, допринасящи за развитието на плесен.

- **Индивидуални фактори:** Въпреки че алергените са основните провокатори, генетичната предрасположеност на пациентите към алергични реакции, както и вариабилност в имунната система, могат да повлияят на чувствителността на индивида към алергичния конюнктивит. Семейната анамнеза за алергии често може да помогне с диференциалната диагноза.

Правилната идентификация на конкретните алергени, отговорни за алергичния конюнктивит на пациента, е в основата на всеки случай. Методите за алергични тестове, включително кожни или кръвни тестове, могат да помогнат за точната диагноза и разработването на персонализирани лечебни планове. Стойността е да се отбележи, че алергичният конюнктивит често може да съществува съвместно с други алергични състояния като алергичен ринит или астма, което изисква комплексен подход към грижите за пациента.

Симптоми

За здравните специалисти, специализирани в грижата за очите, нюансираното разбиране на симптомите, свързани с алергичния конюнктивит, е от съществено значение. Алергичният конюнктивит се проявява чрез спектър от очни симптоми, обикновено засягащи едното или двете очи. Характерните признаци и симптоми са винаги двустранни и включват:

- **Сърбеж на очите:** Прурит (сърбеж) е един от най-характерните и пречещи симптоми. Пациентите често съобщават за неотразимо желание да трият очите си, което може да влоши състоянието и да доведе до механични наранявания, а в тежки случаи и до кератоконус.
- **Зачервяване (хиперемия):** Зачервяване на конюнктивата е често явление, произтичащо от възпаление и разширяване на кръвоносните съдове.
- **Сълзене (еπιφора):** обилното сълзене е често оплакване при алергичния конюнктивит. Пациентите може да забележат замъглено виждане и дискомфорт, предизвикан от прекалено голямото количество сълзи.
- **Оток (хемозис):** Хемозата се отнася до отока на конюнктивата, създавайки пухкаво изглеждат очи. Отокът може да допринесе за усещането за пълнота или наличие на чуждо тяло.
- **Ясен воднист секрет:** Чист воднист секрет често се наблюдава и може да доведе до слепване на клепачите, особено след сън. За разлика от бактериалния конюнктивит при алергичния конюнктивит обикновено липсва лепкав

гъст (жълт или зелен) секрет.

- **Фотофобия (чувствителност към светлина):** Някои хора с алергичен конюнктивит може да изпитват чувствителност към светлина (фотофобия). Фотофобията може да засили дискомфорта, свързан с това състояние.
- **Замъглено виждане:** Замъглено виждане може да се появи поради обилното съзрение и наличието на секрет. В тежки случаи зрението може да бъде сериозно засегнато.
- **Конюнктивални папили:** При клиничен преглед присъствието на конюнктивални папили (малки издигнати многоъгълни бучки на конюнктивата) е характерно за някои форми на алергичен конюнктивит. Тези папили се образуват поради хроничното възпаление.

Разбирането на мултифакторния характер на алергичния конюнктивит е ключово за здравните специалисти. То помага при разграничаването на това състояние от други очни нарушения. Освен това разпознаването на вариациите в силата на симптомите и дискомфорта, съобщавани от пациентите, позволява на здравните служители да персонализират лечебните планове спрямо индивидуалните нужди.

Диференциална диагноза

При оценката на пациенти със симптоми, които подсказват за алергичен конюнктивит, здравният персонал трябва да вземе предвид потенциални диференциални диагнози, включително:

- **Вирусен конюнктивит:** Характеризира се със зачервяване, съзрение

и възможна лимфаденопатия. Често почва едностранно за разлика от алергичния. Секретът тук може да е прозрачен или белезникав. За разлика от алергичния конюнктивит, той може да бъде силно заразен.

- **Бактериален конюнктивит:** Обикновено се изяснява със зачервяване, гноен секрет и слепване на клепачите, често едностранно. Симптоматиката и дразненето често са по-силно изразени.
- **Синдром на сухото око:** Симптомите могат да включват зачервяване, дразнене и съзрение, но обикновено са хронични и се дължат на недостатъчно производство или качеството на слъзи.
- **Гигантски папиларен конюнктивит (ГПК):** Свързан най-често с носене на контактни лещи, характеризира се с чувство за чуждо тяло, зачервяване и мукусен секрет, заедно с големи папиларни образувания на тарзалната конюнктива.
- **Чуждо тяло на конюнктивата:** Изяснява се със зачервяване, съзрение и дискомфорт. Внимателният преглед може да установи наличието на чуждо тяло.
- **Автоимунни заболявания:** Състояния като системен лупус еритематозус и ревматоиден артрит могат да се проявят с очни симптоми.

За точна диагноза са необходими подробна медицинска анамнеза, клиничен преглед и при необходимост – диагностични изследвания. Може да бъде необходимо сътрудничество със специалисти при конкретни състояния.

Терапевтични възможности

Точната диагноза и подходящ избор на лечение са необходими за бързото облекчаване на оплакванията и подобряването на качеството на живот на пациента.

При изготвянето на лечебен план за алергичен конюнктивит, здравните специалисти трябва да вземат предвид различни фактори, включващи тежестта на симптомите, медицинската история на пациента и излагането му на алергени. Възможностите за лечение включват:

- **Избягване на алергени:** В основа на лечението е образуването на пациента, свързано с избягването на алергените и адаптация на всекидневното и околната среда. Пациентите се насърчават да спазват мерки като затваряне на прозорци през сезона на цъфтените, използване на филтриращи уреди за въздуха и поддържане на чиста обстановка, за да минимизират излагането си на алергени.
- **Изкуствени слъзи:** Изкуствени слъзи без консерванти или овлажняващи капки за очи могат да предоставят облекчение на пациентите, страдащи от алергичен конюнктивит. Тези капки са полезни за овлажняване на повърхността на очите и отмиване на алергените.
- **Студени компреси:** Поставянето на хладни компреси или капки върху затворени очи може да помогне за облекчаване на отока и дискомфорта. Може да предложим на пациента да държи капките си в хладилника за допълнителен ефект.
- **Топикален антихистамин:** антихистаминът на капки за очи е

ефективен за контролиране на симптомите като сърбеж, сълзене и зачервяване. Те работят, блокирайки действието на хистамините, освобождавани по време на алергичната реакция.

● **Стабилизатори на мачтовите клетки:** капки, съдържащи стабилизатори на мачтовите клетки, могат да помогнат при някои форми на алергичен конюнктивит като намаляват възпалението и сълзенето.

● **Орални антихистамини:** достъпни без рецепта, могат да предоставят системно облекчение от сърбеж, кихане и други алергични симптоми. Те често се използват заедно с топикалните лекарства, за да се справят с общите симптоми на алергията.

● **Топикални кортикостероиди:** Здравните специалисти могат да разглеждат краткосрочното приложение на топични кортикостероидни капки за очи при тежки и устойчиви случаи. Необходимо е повишено внимание при приложението им поради възможните странични ефекти.

● **Десенсибилизираща терапия:** алерген-специфичната имунотерапия, приложена като субкутанны или сублингални екстракти от алергени, има за цел да десенсибилизира имунната система към алергените. Здравните специалисти могат да препоръчат на пациентите си консултация с алерголог за оценка и започване на имунотерапия.

● **Консултации и проследяване:** трябва да предлагат редовни прегледи на пациентите, за да се оцени ефикасността на лечението, да се коригира терапията, ако е необходимо, и да се проследи за възможни странични ефекти.

Изборът на методи на лечение следва да бъде направен спрямо индивидуалните нужди на пациента, като се вземе предвид продължителността и тежестта на симптомите. За пациентите с устойчив или тежък алергичен конюнктивит препоръката за направление към алерголог или имунолог може да бъде подходяща, за да се обсъдят напреднали методи на лечение, включително десенсибилизираща терапия.

Заклучение

В офталмологията алергичният конюнктивит се явява като чест и в същото време сложен противник. Здравните специалисти, въоръжени с познание и експертиза, играят ключова роля в диагностицирането, лечението и насочването на пациентите, за да се справят ефективно с това състояние.

Алергичният конюнктивит възниква вследствие на имунна хиперчувствителност към алергени като полени, акари, косми на домашни животни и мухъл. Разбирането на тези тригери е от решаващо значение за ефективното лечение.

Здравните специалисти трябва да разпознават нюансираните симптоми на алергичния конюнктивит, за да поставят точни диагнози. Съществува широка гама от методи на лечение, включително топикални и орални лекарства, които са налични за облекчаване на симптомите и подобряване на качеството на живот на пациентите.

Образоването на пациентите за избягването на алергени както на закрито, така и на открито, е съществено. Тези предпазни стратегии са първата линия на защита

спрещу алергичния конюнктивит. Оптимизирането на плана за лечение и изготвянето на стратегии за действие спрямо индивидуалните нужди и тригери на всеки пациент, е от съществено значение за успешното лечение.

Сътрудничеството между офталмолозите, алерголозите и пациентите е от съществено значение за постигане на дългосрочен контрол на симптомите и подобряване на общото благосъстояние на пациента.

Алергичният конюнктивит, въпреки че често се счита за просто неудобство, може значително да засегне ежедневието и очното здраве на индивида. Чрез предоставяне на информация, точна диагностика и подходящо лечение, здравните специалисти могат да помогнат на пациентите да възвърнат контрола и да намерят облекчение от дискомфорта на това често срещано очно състояние. ■

Книгопис:

1. Американска академия на офталмолозите. (6 г.). Алергичен конюнктивит. Извечено от <https://www.aao.org/eye-health/diseases/allergic-conjunctivitis>.
2. Американски колеж по алергии, астма и имунология. (6 г.). Алергичен конюнктивит. Извечено от <https://acaai.org/allergies/types/eye-allergies>.
3. Национален институт за очни болести (NEI). (6 г.). Факти за сухото око. Извечено от <https://www.nei.nih.gov/learn-about-eye-health/eye-conditions-and-diseases/dry-eye>.
4. Американска оптометрична асоциация. (6 г.). Алергичен конюнктивит. Извечено от <https://www.aao.org/healthy-eyes/eye-and-vision-conditions/allergic-conjunctivitis>.
5. Фондация за астма и алергия в Америка (AAFA). (6 г.). Алергичен конюнктивит. Извечено от <https://www.aafa.org/allergic-conjunctivitis-eye-allergies/>.
6. Bielory, L. (2013). Allergic and immunologic disorders of the eye. Part II: Ocular allergy. *Journal of Allergy and Clinical Immunology*, 132(5), 1019-1022. doi:10.1016/j.jaci.2013.08.051.
7. Leonardi, A., Bogacka, E., Fauquert, J. L., Kowalski, M. L., Groblewska, A., Jedzejczak-Czechowicz, M., ... & the European Expert Group. (2015). Ocular allergy: recognizing and diagnosing hypersensitivity disorders of the ocular surface. *Allergy*, 70(5), 271-283. doi:10.1111/all.12558.
8. Abelson, M. B., & Smith, L. (2003). Advances in understanding and managing allergic and vernal keratoconjunctivitis. *Current Opinion in Allergy and Clinical Immunology*, 3(5), 381-386. doi:10.1097/01.all.0000095774.46056.a6.
9. Calderón, M. A., & Linneberg, A. (2012). Kleine-Tebbe, J. & Rodríguez del Río, P. (Eds.) *Molecular approaches in allergy diagnosis*. In: *Allergens and Allergen Immunotherapy* (pp. 70-84). Karger Publishers. doi:10.1159/000335394.